

Ohcejohka Šearrá -festivaalin ympäristövastuusuunnitelma

Sisällysluettelo

1.	Utsjoen kunnan kestävän kehityksen toimenpiteet	2
2.	Ohcejohka Šearrá -festivaalin vastuullisuus	3
2.1.	Matkustaminen, kuljetukset ja majoitus	3
2.2.	Ruoka ja hankinnat	4
2.3.	Jätteet ja kierrätys	5
2.4.	Ilmastovaikutusten tasapainottaminen	5
3.	Ohjeistus Ohcejohka Šearrá 2025 festivaalikävijälle	5

1. Utsjoen kunnan kestävän kehityksen toimenpiteet

Utsjoen kunta on Suomen pohjoisin kunta, jossa luonto ja sen arvostus ovat elinehto. Kunnassa on sitouduttu kehittämään kuntaa vastuullisesti niin matkailun kuin muiden palveluiden osalta. Kunnassa on otettu käyttöön eri sidosryhmien, kuten työntekijöiden, asiakkaiden ja paikallisyhteisöjen aktivointi erilaisten hankkeiden ja työpajojen muodossa kuin myös eri teemoihin linkitetyissä kyläilloissa. Nämä on havaittu hyväksi väyläksi kuulla kuntalaisia ja muita sidosryhmiä ja samalla ottaa huomioon heidän esille tuomiaan uusia näkökulmia ja parannusehdotuksia.

Utsjoen kunta on systemaattisesti pyrkinyt kehittämään omaa viestintäänsä. Viestinnän kautta voidaan kouluttaa työntekijöitä, asiakkaita ja muita sidosryhmiä vastuullisuuden merkityksestä. Tietoisuuden lisääminen auttaa ihmisiä ymmärtämään, miten heidän tekojensa vaikutukset voivat ulottua laajemmalle. Kunta haluaa lisätä ymmärrystä siitä, että esimerkiksi jätteiden lajittelu on muutakin kuin eri metallipurkkien ja lasipullojen lajittelua, vaan että lajittelun onnistuessa näillä on pitkäkestoisia vaikutuksia luonnon säilymiseen.

Utsjoen kunta panostaa kunnan työntekijöiden koulutautumiseen ja on ottanut käyttöön Eduhousen laajan koulutustarjonnan työntekijöiden käyttöön. Eduhousen koulutukset eivät edellytä matkustamista koulutuspaikkaan.

Utsjoen kuntastrategian 2035 on linjattu kunnan kestävän kehityksen toimenpiteet: Suomi on sitoutunut edistämään YK:n kestävän kehityksen tavoitteita. Kunnat ovat keskeisiä toimijoita tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Elämme Utsjoella sopusoinnussa ympäristön kanssa ja edistämme taloudellista ja sosio-kulttuurista kestävyttä.

Utsjoen kunta on sitoutunut Lapin kestävän kehityksen tavoitteisiin ja pyrkii vastaamaan YK:n tavoitteisiin mm. seuraavilla tavoilla:

- Edistetään saamen kielen, kulttuurin ja saamenkielisen opetuksen kehittymistä.
- Tuetaan saamelaisten perinteisten elinkeinojen harjoittamista muuttuvassa ympäristössä.
- Edistetään ympäristölle luonnollisten elinkeinojen kehittymistä ja nuorten työllistymistä niihin.
- Kehitetään TKI-yhteistyötä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa.
- Korkeakouluharjoittelun kehittäminen.
- Vuoropuhelun lisääminen eri elinkeinojen välillä.
- Kehitetään kuntaa työyhteisönä.
- Tuetaan kunnan henkilöstön osaamisen kehittämistä.
- Kehitetään osaamista julkisissa hankinnoissa.
- Tarjotaan kuntalaisille kestävän kehityksen neuvontaa eri osa-alueilla.
- Laaditaan kunnan ilmastosuunnitelma.
- Kehitetään uusia lähireittejä ja toteutetaan asumisen kehittämisohjelma.
- Matkailun Master Planin toimeenpano. Lohikeskuksen kehittäminen.
- Edelleen kehitetään yhteistyötä norjalaisten kanssa.
- Kunnan kiinteistöjen energiaremontit.

2. Ohcejohka Šearrá -festivaalin vastuullisuus

Ohcejohka Šearrá -festivaalin ympäristövastuusuunnitelman tavoitteena on vastata järjestäjän tarpeeseen tunnistaa omien toimintojensa ympäristövaikutukset ja tehdä ne näkyväksi. Näin saadaan asetettua tavoitteita, joilla toimintojen kielteisiä vaikutuksia ympäristöön pystytään jatkuvasti pienentämään sekä löytämään lisää keinoja vaikuttaa positiivisesti ympäristöön.

Vastuullisen, vähähiilisen ja kestäväen kulttuurifestivaalin kehittäminen vaatii pitkäjänteistä työtä, jota kunta ja järjestelyissä mukana olevat muut toimijat yhdessä aktiivisesti edistävät.

Utsjoen sijainti Suomen pohjoisimpana kuntana luo aluerakenteellisia haasteita, jotka jarruttavat kestäväen ja vastuullisen kulttuurifestivaalin periaatteiden mukaista toimintaa ja johtuvat pääosin Utsjoen syrjäisestä sijainnista ja pitkistä välimatkoista. Tällaisia haasteita ovat mm. jätteenkeräys ja kierrätys, matkaketjut ja etenkin lentokenttäliikenne, pitkät alueen sisäiset ajomatkat sekä energiavaihtoehtojen rajallisuus.

Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen koskettavat kaikkia ja niiden merkitys kasvaa yhteiskunnassa. Resurssien ylikulutus, materiaalien saatavuushaasteet ja jäteongelma ovat yhteisiä haasteita, joihin on tärkeää tarttua. Ilmastonmuutos tulee vaikuttamaan huomattavasti arktisen alueen elinolosuhteisiin ja Ohcejohka Šearrá -festivaali pyrkii pienentämään mahdollisimman paljon omalta osaltaan ilmastovaikutuksia.

Ohcejohka Šearrá -festivaalin järjestelyissä otetaan vastuullisuus koko ajan paremmin huomioon. Ympäristöllinen kestävyys on tärkeä osa festivaalia, mikä näkyy käytännön järjestelyissä monipuolisesti. Pienempää ympäristöjalanjälkeä tavoitellaan esimerkiksi kestävillä hankinnoilla, kierrätyksen mahdollistamisella ja paikallisten alihankkijoiden käyttämisellä esimerkiksi festivaalin ruuan ja ohjeistuuotteiden myyjien osalta. Vuonna 2025 ympäristövastuullisuus huomioidaan keskittämällä festivaalin päätapahtumat Utsjoen kirkonkylälle Onnelan törmälle. Tämä vähentää järjestäjän ja festivaalikävijän osalta festivaalin hiilijalanjälkeä, sillä matkustaminen Utsjoen kunnan eri kylien välillä vähenee.

Hyödynnämme digitaalisuutta tiedottamalla festivaalista pääsääntöisesti sähköisesti kotisivuillamme, somekanavillamme sekä erilaisissa tapahtumakalentereissa. Festivaalia mainostetaan myös käsiohjelmilla ja julisteilla, joita painetaan vain harkittu määrä.

2.1. Matkustaminen, kuljetukset ja majoitus

Utsjoelle kulttuurifestivaalille saavutaan kauempaa tavallisimmin omalla autolla tietä E75 pitkin tai lentämällä lähimmille lentokentille Ivaloon tai Kirkkoniemeen, joista kummastakin on noin parin tunnin ajomatka Utsjoelle. Rovaniemen kautta voidaan saapua lentämällä tai junalla, josta on edelleen päivittäinen bussiyhteyksiä Utsjoelle. Myös Utsjoen kunnan sisäältä ja lähikunnista saavutaan tavallisimmin festivaalille omalla autolla, sillä paikallisliikennettä ei ole.

Festivaalikävijän hiilijalanjälki muodostuu palvelupolusta eli matkaketjuista festivaaliin, majoituksesta, festivaaliaktiviteeteista sekä ruokailuista. Palvelupolun osa-alueista ehdottomasti suurin hiilijalanjälki muodostuu matkustuksesta festivaaliin.

Eri puolilta saamelaisaluetta saapuvat esiintyjät ja festivaalikävijät läheltä ja kaukaa aiheuttavat suurimman osan festivaalin päästöistä. Järjestämisen kannalta tämä on suuri haaste, sillä tapahtuman luonteelle keskeinen kulttuurinen monipuolisuus ohjelmistossa ei käytännössä ole tavoitettavissa täysin ilman lentomatkustamista. Festivaalilla suositaan kuitenkin pääasiassa paikallisia saamelaistaiteilijoita Tenojokilaaksosta Norjan ja Suomen puolelta. Vain yksittäisiä artisteja lennätetään paikalle muualta saamelaisalueelta.

Ohcejohka Šearrá -festivaali suosittelee katsojaa saapumaan paikalle vähäisillä julkisilla kulkuneuvoilla sekä käyttämään yhteiskuljetuksia, jos julkisen liikenteen käyttö ei ole mahdollista. Läheltä saapuville festivaalivieraille suositellaan ekologisia liikkumistapoja kuten pyöräilyä tai kävelyä. Esiintymispaikkana toimiva Onnelan törmä sijaitsee Utsjoen kylän keskustassa, jolloin liikkuminen paikasta toiseen onnistuu kävellen.

Osa festivaalivieraista yöpyy Utsjoella. Majoituspalveluita tarjoavat yritykset kertovat jo nykyisin tekevän kestäviä ja vastuullisia toimia osana liiketoimintaansa. Yleisimpiä toimenpiteitä ovat syntyvän jätteen ja hävikin minimointi, energiankulutuksen optimointi ja kiinteistöjen remontointi energiatehokkuuden näkökulmasta. Lisäksi yritykset pyrkivät hyödyntämään paikallisia raaka-aineita sekä tekemään muita hankintoja mahdollisuuksien mukaan paikallisesti. Matkailijoita opastetaan liikkumaan luonnossa olemassa olevilla reiteillä ja minimoimaan luonnon kulumista. Esteettömyys ja yhdenvertaisuus sekä paikallisen kulttuurin ja perinteisten elinkeinojen arvostus kuuluvat myös yritysten periaatteisiin.

2.2. Ruoka ja hankinnat

Ruoantuotannon päästöt ovat maailmanlaajuisesti merkittävät, joten ruokavalinnat niin festivaaleilla kuin arjessa ovat kokonaisuudessaan merkittävä osa kestävyyttä. Festivaalin järjestäjällä ei ole alueella omia ravintoloita, vaan paikalliset yhdistykset sekä tapahtumaruokailuja toteuttava paikallinen Pieni juurileipomo hoitavat kahvila- ja ravintolatoiminnan.

Vuonna 2025 alkaen edellytetään jokaiselta kahvilan ja ravintolan pitäjältä kasvisvaihtoehtoa festivaalin ruokatarjontaan ja lisäksi edellytetään ruokahävikin minimointia. Vedenkäyttö festivaalilla on jo maltillista, sillä tapahtuma-alueella on juokseva vesi ainoastaan wc-tiloissa. Kahviloissa ja ravintoloissa käytettävä vesi on kannettu paikalle. Festivaalin artistien, henkilökunnan sekä talkoolaisten ruokatarjonnassa pyritään käyttämään mahdollisimman paljon paikallisia raaka-aineita.

Festivaalin tapahtumapaikan tilapäisten rakennelmien pystyttämiseksi käytetään hyödyksi paikallisia toimijoita. Telttojen ja laavun vuokraus sekä pystytys hankitaan paikallisilta yhdistyksiltä, jolloin festivaalia varten ei hankita turhaan kalustoa. Paikallisen työvoiman ja alihankinnan hyödyntäminen ovat tehokkaita keinoja tukea alueen elinvoimaa ja ovat Utsjoella jo luontainen lähtökohta.

Utsjoella ei ole tapahtumatekniikkaa tarjoavaa yritystä, joten tekniikan hankinta joudutaan tekemään alueen ulkopuolelta.

2.3. Jätteet ja kierrätys

Pyrimme minimoimaan jätteen syntymisen ja kierrättämään jätteet siinä määrin kuin se on Utsjoella mahdollista. Kertakäyttötuotteita pyritään välttämään mahdollisuuksien mukaan, ja pakolliset roskat lajitellaan. Kertakäyttöastioiden käytön lopettamisen ongelmana on se, ettei tapahtumapaikalla ole wc-tilojen ja turvakammin lisäksi rakennuksia, joissa voisi pestä astioita.

Tapahtumapaikoille sijoitetaan selkeästi merkitty kierrätyspiste ja tarjotaan osallistujille tietoa siitä, miten jätteet lajitellaan. Kierrätys ja uudelleenkäyttö vähentävät päästöjä jätehuollossa ja tuotannossa. Kaatopaikalle päätyvä jäte on hukkaan heitettyä materiaalia ja energiaa.

2.4. Ilmastovaikutusten tasapainottaminen

Festivaali tutkii tällä hetkellä keinoja tukea erilaisia hiilensidontahankkeita ja sitä kautta tehdä tapahtumasta ilmastopositiivinen.

3. Ohjeistus Ohcejohka Šearrá 2025 festivaalikävijälle

Tervetuloa Utsjoelle Ohcejohka Šearrá festivaaliin – liiku kestävästi ja viihdy Utsjoella.

- Suosi vähäpäästöisiä matkaketjuja Utsjoelle, kuten julkisia yhteyksiä ja esimerkiksi yhteiskyydityksiä lentokentältä tai lähialueilta.
- Jos saavut festivaalille läheltä, suosi ekologisia liikkumistapoja kuten pyöräilyä, kävelyä tai pidemmällä matkoilla mahdollisia yhteiskuljetuksia.
- Minimoi jätteeksi päätyvän ruoan määrä. Lajittele jätteet mahdollisuuksien mukaan festivaalialueella.
- Ethän ota festivaalin käsiohjelmaa tai muita printtituotteita turhaan ja säilytäthän ottamasi tuotteen koko festivaalin ajan.

- Nauti vieraanvaraisuudesta ja Utsjoen matkailutarjonnasta myös festivaalin jälkeen. Viivy kerralla kauemmin, niin saat lomastasi enemmän irti ja samalla vaikutat positiivisesti Utsjoen matkailun vastuullisuus- ja vähähiilisyystavoitteisiin.